

Provkonstruktion

Årskurs: Gymnasiet

Ämne eller kurs: Rättspsykiatri

Tema: Etik och moral inom rättspsykiatri

Syfte

Syftet med provet är att bedöma elevernas förståelse och förmåga att hantera etiska frågor och dilemman inom rättspsykiatri, samt att reflektera över hur dessa påverkar vård och behandling.

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll

Undervisningen ska ge insikt i etiska frågor och dilemman inom rättspsykiatri, inklusive patientens rättigheter, vårdprinciper och hur man hanterar konflikter mellan etik och lag. Eleverna ska förstå vikten av att förhålla sig professionellt och moraliskt i arbetet med personer med psykisk ohälsa.

Kunskapskrav

Eleven kan beskriva centrala etiska principer och dilemman inom rättspsykiatri. Eleven kan ge exempel på hur dessa kan påverka vård och behandling och reflektera över hur man kan hantera sådana situationer i praktiken.

Prov

Faktafrågor

1. Vad handlar etik inom vård och omsorg främst om?
  - A) Rätt och fel
  - B) Moraliska principer**
  - C) Lagar och regler
  - D) Ekonomi och finansiering
2. Vilken av följande principer är en central del av etiken inom rättspsykiatri?
  - A) Vårdarbete
  - B) Autonomi**

- C) Tidsbestämning
D) Ekonomiska incitament
3. Vad betyder "icke-skada" i en vårdkontext?
- A) Att skada psykiskt
B) Att skada materiellt
C) Att undvika skada på patienter
D) Att inte diskutera med andra
4. Vilka riktlinjer kan stå i konflikt med varandra inom rättspsykiatri?
- A) Lagar och etiska riktlinjer**
B) Patientens och anhörigas åsikter
C) Kommunal och statlig vård
D) Olika sjukvårdsinrättningar
5. Vad innebär begreppet "tvångsvård"?
- A) Vård som ges utan patientens samtycke**
B) Vård som ges med läkemedel
C) Vård som är frivillig
D) Vård för lyckliga patienter
6. Vilken av följande faktorer kan påverka hur man hanterar etiska dilemman?
- A) Antal patienter
B) Tillgång på resurser
C) Personalens ålder
D) Ekonomisk policy
7. Vad är viktigt att beakta vid beslut om behandling utan samtycke?
- A) Patientens ålder
B) Patientens bästa
C) Kostnadsaspekter
D) Behandlingens popularitet
8. Vilken viktig aspekt bör en vårdgivare ha i åtanke när man arbetar med psykiskt sjuka patienter?
- A) Respekt för patientens integritet**
B) Bonus för snabbt arbete
C) Kostnadsminimering
D) Tidsramar för behandling
9. Vilken etisk princip kan vara i konflikt med patientens autonomi?
- A) icke-skada
B) Vålgörenhet
C) Rättvisa

- D) Samtycke
10. Vad är en vanlig konsekvens av etiska dilemman inom vård och behandling?
- A) Stress och oro hos vårdgivare**
B) Ökad effektivitet
C) Färre beslut
D) Bättre samarbete
11. Hur kan en vårdgivare bäst förbereda sig för att hantera etiska dilemman?
- A) Genom att utbilda sig i etik**
B) Genom att ignorera dem
C) Genom att lyssna på patientsynpunkter
D) Genom att fråga vänner
12. Vad kan vara en viktig kunskap för att förstå etiska dilemman?
- A) Vårdprocessen
B) Lagstiftning kring vård
C) Administrativt arbete
D) Ekonomiska studier
13. Vilket av följande är ett sätt att hantera etiska dilemman?
- A) Diskutera med kollegor**
B) Ta beslut själv
C) Vänta och se
D) Veta allt om lagar
14. Vad kan ett etiskt dilemma leda till om det inte hanteras korrekt?
- A) Nedsatt vårdkvalitet**
B) Snabbare behandlingar
C) Ökad säkerhet
D) Fler patienter
15. Vilken faktor kan påverka en patients rätt till vård?
- A) Kommersiella intressen
B) Patientens hälsotillstånd
C) Andra sjukdomar
D) Budgetfördelning

Resonerande frågor

1. Diskutera hur du skulle hantera en situation där en patient motsätter sig behandling.

Syftet är att bedöma elevernas förmåga att reflektera över både etiska

och praktiska aspekter av patientens autonomi och välbefinnande.

2. Ge exempel på en konkret situation där du ser konflikter mellan lagar och etiska riktlinjer och hur du skulle lösa detta.

Frågan syftar till att testa elevens förmåga att applicera sina kunskaper i komplexa situationer.

3. Reflektera över vad du anser vara den mest betydelsefulla etiska principen inom rättspsykiatri och varför.

Denna fråga ger utrymme för djupgående analys och personlig reflektion.

4. Hur kan etiska riktlinjer bidra till en förbättrad vårdmiljö för patienter?

Syftet är att undersöka elevens förståelse av etiska normer i praktiken.

5. I vilken utsträckning bör vårdgivaren ta hänsyn till familjens åsikter i beslutsfattande?

Frågan möjliggör diskussion om balans mellan patientens och familjens intressen.

6. Vilka konsekvenser kan det få om man inte följer etiska riktlinjer?

Syftet är att analysera riskerna och påverkan av att inte agera etiskt.

7. Diskutera hur dina egna värderingar kan påverka ditt professionella arbete i rättspsykiatri.

Denna fråga syftar till att reflektera över hur personliga värderingar interagerar med professionell etik.

8. Vilken roll spelar teamwork i hanteringen av etiska dilemman inom rättspsykiatri?

Frågan utvärderar elevens insikt i vikten av samarbete och kommunikation inom vårdområdet.

Bedömning

Provet kan bedömas med totalt 30 poäng. Faktadelens frågor ger 1 poäng per korrekt svar, och varje resonerande fråga ger 3 poäng. För betyg E krävs minst 8 poäng, för betyg C minst 12 poäng (varav minst 3 poäng från resonerande frågor) och för betyg A minst 18 poäng (varav minst 5 poäng från resonerande frågor).

Tags: [Gymnasiet](#), [Psykiatri](#), [Rättspsykiatri](#)